

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

24 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Boico Victor,
judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul
Ailoi Ion în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei
Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2019, în cauza penală
în privința lui

Șveț Vasile xxxxx

Termenul de examinare:

Prima instanță: 02.11.2018 - 24.04.2019

Instanța de apel: 24.05.2019 - 19.06.2019

Instanța de recurs: 23.08.2019 - 24.12.2019

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătorei Orhei, sediul Rezina din 24 aprilie 2019, pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, Șveț Vasile a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) Cod penal stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) an și 6 (șase) luni, cu executare în penitenciar pentru minori.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal prin cumulul parțial al pedepselor a fost adăugat parțial partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești din 27.12.2018 stabilindu-i pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani și 6 luni, cu executare în penitenciar pentru minori.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare, a fost respinsă.

2. În sentință, prima instanță a constatat că: în noaptea de 15 spre 16 iunie 2018, în intervalul orelor 23:00-01:00 minorul Șveț Vasile, fiind în stare de ebrietate alcoolică, acționând intenționat cu scopul întreținerii raportului sexual, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, s-a deplasat la domiciliul consătenei xxxxx, unde, prin constrângere psihică, având asupra sa un cuțit de bucătărie, amenințând-o pe aceasta, a întreținut cu ea raport sexual forțat, contrar voinței ei.

Acțiunile inculpatului au fost calificate de procuror drept viol, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei,

infracțiune prevăzută de art.171 alin.(1) Cod penal, *violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică și psihică a persoanei.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de către de procuror, prin care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care să fie dispusă încasarea de la reprezentantul legal al inculpatului minor Șveț Vasile, xxxxx, în contul statului, a cheltuielilor judiciare în sumă totală de 28761,70 lei, din care 320 lei pentru raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. 201826P0127 din 16 iunie 2018, 26530 lei pentru raportul de expertiză judiciară biologică nr. 200180500203 din 20 iulie 2018, 1862 lei pentru raportul de expertiză judiciară psihiatrico-psihologică nr. 201837A0292 din 24 septembrie 2018 și 49,70 lei pentru file, imprimarea filelor din dosar, copertă.

3.1. În argumentarea apelului, procurorul a menționat că:

- după stabilirea vinovăției persoanei de comiterea unei infracțiuni, în mod prevăzut de Codul de procedură penală, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia persoanei i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, fiind o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă, consideră că cheltuielile judiciare suportate de către stat urmează a fi achitate de persoana vinovată, iar în cazul respectiv de către părintele minorului Șveț Vasile, cet. xxxxx, fiindcă ea nu și-a îndeplinit în măsură corespunzătoare obligațiile de întreținere, educare, supraveghere a copilul minor, ca rezultat fiind comisă încă o infracțiune mai puțin gravă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2019 a fost admis apelul declarat de procuror, casată sentința parțial, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

A fost dispusă încasarea de la inculpatul Șveț Vasile a cheltuielilor de judecată în mărime de 28761 (douăzeci și opt mii șapte sute șazeci și unu) lei 70 bani, suportate în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare.

Termenul executării pedepsei urmând a fi calculat din data pronunțării deciziei, cu includerea în termenul de pedeapsă a duratei pedepsei executate parțial, stabilite prin sentința Judecătorei Orhei, sediul Șoldănești din 27 decembrie 2018.

În rest, sentința Judecătorei Orhei, sediul Rezina din 24 aprilie 2019 a fost menținută.

4.1. În motivarea soluției emise instanța de apel a menționat că în cadrul ședinței de judecată în prima instanță inculpatul Șveț Vasile până la începerea cercetării judecătorești, prin înscris autentic a declarat că recunoaște în totalitate faptele incriminate în rechizitoriu, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții, solicitând examinarea cauzei penale în procedură simplificată (f.d. 206), ce a fost admisă prin încheierea protocolară din 20 martie 2019.

Instanța de apel a constatat că prima instanță cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și

concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Șveț Vasile încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 171 alin. (1) Cod penal.

Cu referire la solicitările apelatului, instanța a menționat că prin Legea nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 „*pentru modificarea și completarea unor acte legislative*” a fost abrogat alin. (2) al art. 143 Cod penal, care prevedea că „*plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat*”.

Instanța de apel, analizând soluția primei instanțe în raport cu normele Codului de procedură penală și solicitările de apel formulate de acuzatorul de stat, a conchis asupra netemeinicii soluției privind respingerea solicitării de încasare a cheltuielilor de judecată.

Instanța de apel a constatat că în prezenta cauză penală au fost suportate cheltuieli judiciare în sumă de totală de 28761,70 lei, din care 320 lei pentru raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. 201826P0127 din 16 iunie 2018; 26530 lei pentru raportul de expertiză judiciară biologică nr. 200180500203 din 20 iulie 2018; 1862 lei pentru raportul de expertiză judiciară psihiatrico-psihologică nr. 201837A0292 din 24 septembrie 2018 și 49,70 lei pentru imprimarea filelor din dosar, copertă.

În acest sens, instanța de apel a notat că urmărirea și judecarea unei cauze penale ocazionează efectuarea de cheltuieli pentru întocmirea și transmiterea actelor de procedură, pentru administrarea probelor și conservarea mijloacelor materiale de probă, cu retribuirea apărătorilor, precum și cu orice alte cheltuieli necesare normalei desfășurări a procesului penal. În cheltuielile ocazionate de administrarea probelor se includ și sumele pentru retribuția cuvenită experților și interpreților pentru serviciul care l-au adus justiției. Spre deosebire de procesul civil, unde sumele necesare acestor cheltuieli sunt avansate de către reclamant, prin plata taxei de timbru, la introducerea acțiunii, în cauzele penale, în care activitatea judiciară se desfășoară din oficiu, sumele necesare cheltuielilor de urmărire sau de judecată sunt avansate, de regulă, de stat, prin organul judiciar în fața căruia se află cauza penală.

Efectuarea cheltuielilor judiciare într-o cauză penală este provocată de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o; ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind vinovăția sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat.

Obligația inculpatului de a suporta cheltuielile judiciare este principală și integrală întrucât săvârșirea unei infracțiuni atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru a i se aplica pedeapsa infractorului, obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia, chiar dacă partea vătămată și partea civilă au determinat, prin cererile lor, producerea unor cheltuieli; de asemenea, obligația de a

suporta cheltuielile judiciare este integrală, incluzând toate cheltuielile necesare pentru pronunțarea unei hotărâri de condamnare de către prima instanță.

În ceea ce privește titularul din contul căruia urmează a fi încasate cheltuielile judiciare suportate în prezenta cauză penală, instanța de apel a constatat că prin ordonanța din 18 iunie 2018 s-a dispus recunoașterea în calitate de reprezentant legal al bănuțului minor Șveț Vasile pe mama acestuia xxxxx.

În conformitate cu art. 78 alin. (9) Cod procedură penală, reprezentantul legal își exercită drepturile și obligațiile personal.

Potrivit art. 73 alin. (1) Cod procedură penală, parte civilmente responsabilă este recunoscută persoana fizică sau juridică care, în baza legii sau conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinutului, inculpatului.

Astfel, instanța de apel a reținut că la data examinării cauzei penale în instanța de apel, inculpatul Șveț Vasile, a atins majoratul (18 ani), respectiv, calitatea de reprezentant legal a încetat, inculpatul dobândind capacitatea deplină de exercițiu, la materialele cauzei lipsind ordonanța privind recunoașterea lui xxxxx în calitate de parte civilmente responsabilă, prin urmare constatând că cheltuielile de judecată suportate la instrumentarea cauzei penale în mărime de 28761,70 lei urmează a fi încasate de la inculpatul Șveț Vasile în beneficiul statului, or, în conformitate alin. (1) art. 229 Cod procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului ținând cont și de Legea nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 prin care a fost abrogat alin. (2) art. 143 Cod penal.

5. Decizia motivată a instanței de apel pronunțată la **17 iulie 2019**, a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Ailoi Ion în numele inculpatului, la 20 mai 2019, prin care, invocând în calitate de temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea totală a deciziei cu menținerea sentinței.

5.1. În motivarea recursului, avocatul a menționat că:

- cheltuielile invocate de instanță au fost suportate pentru efectuarea expertizelor în vederea acumulării probelor necesare, ce demonstrează vinovăția și identifică persoanele vinovate în comiterea unei infracțiuni. În acest sens urmează de reținut obligația pozitivă a statului de a colecta probe necesare în vederea constatării faptei penale, identificarea făptuitorilor și implicit asumarea cheltuielilor aferente procesului din contul statului, în cazul dat a cheltuielilor pentru efectuarea expertizelor medico-legale, biologice și psihiatrico-psihologice;

- în cazul când expertiza este dispusă de către organul de urmărire penală sau de către procuror din oficiu, plățile necesare pentru efectuarea expertizei vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat. Dat fiind faptul, că în speță efectuarea expertizelor judiciare medico-legale, biologice și psihiatrico-psihologice nu au fost dispuse la cererea și inițiativa părții

apărării, după cum se specifică în art. 142 alin. (2) Cod penal, dar a fost dispusă din oficiu de către organul de urmărire penală în vederea determinării la partea vătămată a leziunilor corporale pe corp, starea de responsabilitate a făptuitorului, acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii-pusă în sarcina părții acuzării, consideră neîntemeiată decizia instanței;

- sentința o consideră legală și întemeiată care urmează a fi menținută.

6. Referință asupra recursului declarat, a fost depusă de către procurorul în secția reprezentarea învinuirii în Curtea Supremă de Justiție, Suvac N., prin care a optat pentru dispunerea inadmisibilității recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, și emiterea unei noi hotărâri în această parte, din considerentele ce urmează.

Poziția instanței de recurs ordinar, se fundamentează în drept, pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să-l admită, să caseze, parțial sau total hotărârea atacată și rejudecând cauza să pronunțe o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Potrivit art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Din recurs se constată că în acesta este invocat temeiul de drept prevăzut la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din conținutul recursului rezultă că, partea apărării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, odată ce solicită menținerea sentinței, însă critică decizia instanței de apel, în partea soluționării cheltuielilor de judecată.

În sensul dat, Colegiul penal lărgit a stabilit ca fiind întemeiate parțial argumentele recurentului, însă doar în latura încasării sumei de 49,70 lei cu titlul de cheltuieli judiciare, iar în rest decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, chestiune care prin sine combate aprecierile expuse în cererea de recurs ordinar, astfel fiind inoportună reiterarea acestei motivări, care este însușită integral de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării

apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Totodată hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual penală, Colegiul penal lărgit consideră că în speță instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate de legislator, interpretând și aplicând parțial eronat prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală.

Astfel, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, se constată că această instanță, la examinarea apelului procurorului, nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, stabilind că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

La caz, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel nu a motivat și nu a stabilit circumstanțe concrete cu privire la încasarea sumei de 49,70 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, or, în esență art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală stipulează că, **încasarea cheltuielilor de efectuare a expertizei este un drept discreționar al instanței**. Norma respectivă urmează a fi interpretată ținând cont de modificările operate prin Legea nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare la 09.02.2018, prin care a fost exclus alin. (2) art. 143 Cod de procedură penală, care prevedea că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) al normei respective, se face din contul bugetului de stat.

Prin urmare, voința legiuitorului a fost îndreptată spre analizarea și soluționarea în fiecare caz concret atât a identificării subiectului compensării cât și a obiectului cheltuielilor judiciare suportate în cauze penale.

Astfel, ținând cont de faptul că **anume rapoartele de expertiză judiciară** au fost efectuate după modificările operate de legiuitor la prevederile art. 143 Cod de procedură penală, instanța de apel corect a dat deplină eficiență prevederilor art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, care acordă posibilitatea instanțelor de a obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de apel în motivarea soluției emise, Colegiul penal lărgit constată că, instanța dispunând admiterea în ansamblu a solicitării procurorului privind încasarea sumei de 28761,70 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, eronat a dispus încasării întreaga sumă conform prevederilor art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, adoptând o soluție pripită în partea dispunerii încasării și a sumei de 49,70 lei.

Potrivit art. 227 Cod procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele: 1) plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților

procedurali; 2) cheltuite pentru păstrarea, transportarea și cercetarea corpurilor delictive; 3) care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; 4) cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a expertizei sau de reconstituire a faptei; 5) cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală. ***Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.***

În conformitate cu art. 229 Cod procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată ***poate*** obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeuri de nereabilitare.

Deși instanța de apel în susținerea concluziei privind încasarea cheltuielilor de judecată a reținut prevederile art. 227-229 Cod de procedură penală și Legea nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 *prin care a fost abrogat alin. (2) art. 143 Cod penal*, a cercetat aceste cheltuieli în ansamblu dispunând, încasarea sumei de 28761,70 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, or, întreaga motivare se referă la expertizele judiciare efectuate în speță, instanța omițând motivarea încasării sumei de 49,70 lei pentru file, imprimarea filelor din dosar, copertă.

La acest capitol, Colegiul penal lărgit nu a stabilit în textul deciziei atacate o motivare a dispunerii încasării sumei de 49,70 lei, precum și nici partea acuzării nu a invocat careva temei pentru respectiva solicitare. Totodată Colegiul penal constată motivarea privind alte cheltuieli, deoarece raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. 201826P0127 din 16 iunie 2018, raportul de expertiză judiciară biologică nr. 200180500203 din 20 iulie 2018, și raportul de expertiză judiciară psihiatrico-psihologică nr. 201837A0292 din 24 septembrie 2018, conțin date concrete cu privire la costul acestora.

În aceste condiții Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a motivat soluția în latura încasării sumei de 49,70 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, eroare prevăzută la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, fapt care impune necesitatea casării parțiale a deciziei atacate cu emiterea unei noi hotărâri.

Generalizând cele expuse supra, Colegiul penal lărgit constată că în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurent și prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția în partea dispunerii încasării sumei de 49,70 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, fapt ce determină admiterea recursului ordinar declarat de către avocatul Ailoi Ion în numele

inculpatului, casării parțiale a deciziei atacate și pronunțării unei noi hotărâri în respectiva parte.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către avocatul Ailoi Ion în numele inculpatului, se casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2019, în cauza penală în privința lui Șveț Vasile xxxxx, în partea soluționării cerinței procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată, se rejudecă cauza și se pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care se exclude suma de 49,70 lei (patruzeci și nouă lei, 70 bani) din suma dispusă spre încasare de către instanța de apel cu titlu de cheltuieli de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârii contestate se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **07 februarie 2020**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor